

آیه ۳۳

آیه و ترجمه

قل انما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و البغی بغیر الحق و ان
تشرکوا بالله ما لم ينزل به سلطانا و ان تقولوا علی الله ما لاتعلمون ۳۳

ترجمه :

۳۳ - بگو خداوند تنها اعمال زشت را، چه آشکار باشد چه پنهان، حرام کرده
است و (همچنین) گناه و ستم بدون حق، و اینکه چیزی را که خداوند دلیلی
برای آن نازل نکرده شریک او قرار دهید، و به خدا مطلبی نسبت دهید که
نمی دانید.

تفسیر :

محرمات الهی

بارها دیده ایم که قرآن مجید هر گاه سخن از امر مباح یا لازمی به
میان می آورد، بلافاصله از نقطه مقابل آن یعنی زشتیها و محرمات
سخن می گوید، تا هر دو بحث، یکدیگر را تکمیل کنند، در اینجا نیز به
دنبال اجازه استفاده از مواهب الهی و زینتها و نفی تحریم آنها، سخن
از محرمات به میان آورده و به

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۵۵

طور عموم، و سپس به طور خصوص انگشت روی چند نقطه مهم می گذارد.
در آغاز از تحریم فواحش سخن می گوید و می فرماید: ای پیامبر
بگو: پروردگار من تنها اعمال زشت و قبیح را حرام کرده است اعم از
اینکه آشکار باشد یا پنهان (قل انما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها و ما بطن).
فواحش جمع فاحشه به معنی خصوص اعمالی است که فوق العاده زشت و
ناپسند است نه همه گناهان، و شاید تاکید روی این مطلب که خواه پنهان
باشد یا آشکار، از این جهت است که عربهای جاهلی، عمل زشت منافی عفت را
اگر پنهانی انجام می شد، مجاز می شمردند، و تنهادر صورتی که آشکار باشد
ممنوع می دانستند.

سپس موضوع را تعمیم داده و به تمام گناهان اشاره می کند و می گوید

(والاثم)

اثم در اصل به معنی هر گونه کاری است که زیانبخش باشد و موجب انحطاط مقام انسان گردد، و او را از رسیدن به ثواب و پاداش نیک بازدارد، بنابراین هر نوع گناهی در مفهوم وسیع اثم داخل است.

ولی بعضی از مفسران، اثم را در اینجا تنها به معنی شراب گرفته‌اند، و شعر معروف،

مممم

شربت الاثم حتی ضل عقلی

د د د د

ی ی ی ی

کذاک الاثم یصنع بالعقول

د د د د

آنقدر اثم (شراب) نوشیدم که عقلم گم شد، آری شراب، با عقل آدمی این چنین می‌کند.

ولی ظاهر این است که این معنی تمام مفهوم اثم نیست بلکه یکی از افراد روشن آن است.

بار دیگر انگشت روی چند قسمت از بزرگترین گناهان گذارده، می‌گوید:

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۵۶

و هر گونه ستم و تجاوز به ناحق به حقوق دیگران (و البغی بغیرالحق) بغی به معنی کوشش و تلاش برای بدست آوردن چیزی است، ولی غالباً به کوشش‌هایی گفته می‌شود که برای غصب حق دیگران است و لذا مفهوم آن غالباً با مفهوم ظلم و ستم مساوی است. روشن است توصیف بغی در آیه مورد بحث، به غیرالحق از قبیل توضیح و تاکید روی معنی بغی است.

سپس اشاره به مساله شرک کرده، می‌گوید: و نیز پروردگار من، حرام کرده که شریکی بی‌دلیل برای او قائل شوید (و ان تشرکوا بالله ما لم ينزل به سلطانا). در اینجا نیز روشن است که جمله ما لم ينزل به سلطانا برای تاکید و توجه به این حقیقت است که مشرکان هیچگونه دلیل و گواه منطقی و خردپسندی در کار خود ندارند، و کلمه سلطان به معنی هر گونه دلیل و گواهی است که

باعث تسلط و پیروزی انسان بر مخالف می‌شود.
آخرین چیزی را که به عنوان محرمات روی آن تکیه می‌کند نسبت دادن چیزی
به خدا بدون علم و آگاهی است (و ان تقولوا علی الله ما لاتعلمون).
درباره سخن گفتن بدون علم، ذیل آیه ۲۸ همین سوره نیز بحث کرده‌ایم. در
آیات قرآن و روایات اسلامی روی این مساله زیاد تاکید شده و مسلمانان به
شدت از گفتن چیزهائی که نمی‌دانند، ممنوع شده‌اند، تا آنجا که در حدیثی از
پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل شده: من افتی بغیر علم لعنته
ملائكة السماوات و الارض: آن کس که بدون علم و آگاهی فتوا دهد، فرشتگان
آسمان و زمین او را لعنت می‌کنند.

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۵۷

و اگر درست در وضع جوامع انسانی و بدبختیهائی که دامن آنها رامی‌گیرد
دقت کنیم خواهیم دید که قسمت مهمی از این بدبختیها از شایعه سازی و
سخن گفتن بدون اطلاع و گواهی به ناحق و اظهارنظرهای بی‌مدرک
سرچشمه می‌گیرد.